

עבודה

בין השיטין

ימים מספר אחרי שהתקבל לעבודה כנהג במפעלי ההעשייה הצבאית, נקרא זאב קבלין (33) להנהלה, להתייעצות דחיפה. הוא רעד. קבלין נזכר כיצד נקרא חודשים מספר קודם לכן להנהלה בעיריית תל-אביב, שם נאמר לו כי עבודתו כנהג הופסקה בגלל צימצור מים. הוא חשש כי הדבר יחזור גם הפעם.

בחדר ההנהלה קיבלו אחד מאנשי הביטחון של המפעל. הוא פתח בכמה שאלות אי-שיות, ולבסוף שאל את קבלין מדוע הוא קורא עיתונים בשעת העבודה ומשוחח עליהם עם חבריו הנהגים.

הששיתיו של קבלין חלמו. "שאל את הממנים עלי, כולם מרוצים ממני" ענה לאיש הביטחון ברגש של הקלה. "ובאשר לקריאת העיתונים, הרי זה רק כשאני חופשי מעבודה או ממתין למישורי".

פניו של איש הביטחון נשאר המוריס. "זכור שהזרתני אותך!" התרה בקבלין. הנהג ידע לקרוא בין שורות ההסבר, להבין כי קצין הביטחון אינו מתכוון לקריאה עצמה. עניינו אותו יותר העתונים אותם קורא העובד: עיתונים אפיוני-ציוניים, רובם ככולם במפעלי ההעשייה הצבאית, בעלי ועד העובדים המפא"יי, והו הטא חמור מאוד.

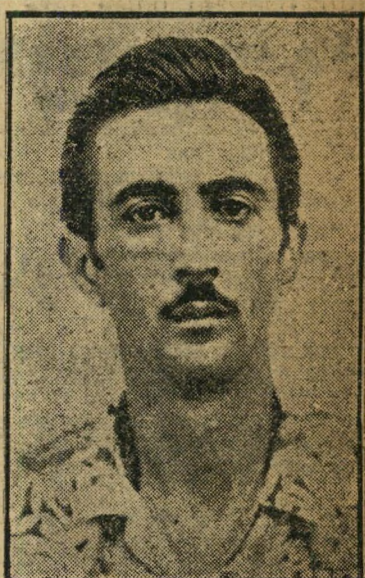
קבלין המשיך להביא מדי יום את עתוניו לעבודה, לחלקם בין חבריו עם תום ה-

רובינשטיין. זהו אחד המיקרים בהם מתנצחים הרגש מזה והחובה לשפוט עליהם חומר הראיות מזה. הרגשתנו הא שרובינשטיין השתתף בפסע הזה, אלא שמזלו שיחק לו, והתנגד הספק לליבנו. מוטב שי ידע אדם זה, שתוררר עד סגל המדרגה, מהי הרגשתם של שלושה שופטים שיסבו בדין במשפט זה. אולי יהיה בכך משום אזהרה לרובינשטיין לגבי העתיד.

מחוף "שמי" לפלוגות הפועל. רוי בינשטיין פנה ל"קאריירה" חדשה, היה בין אנשי פלוגות הפועל בחיפה שהיכו את תר שבי האדי סליב, עלה לאחר מכן כסיפונאי על אחת מאוניות צי-הסוחר, עליה מפליג הוא עד היום. מצב ענינים זה לא נראה צודק בעיני אנשים רבים. הם סברו, כי דעת השפטים בפסק-דינם, שלא כל האמת נחשפה במשפט, זוג חיפאים, עתונאי ופרקן ליש, החליטו להמשיך לחקור את הפרשה, לכתוב ספר על התעלומה כולה.

בינתיים חי יוסף עזרי את חייה הכלא ה-אפורים. הוא עבד כספר ומפעם לפעם שוחח עם חבריו למאסר על רצונו להגיש ערעור. אבל רצון החיים דעך בו. בריאותו השתבשה והוא החל סובל מכאבים חזקים ומסיוטילילית.

חובשי בית-הסוהר המרכזי מנוסים באסירי המעמידים פני חולים. גם חולים באמת אינם זוכים לטיפול נאות. לעתים, משום ריבוי מקרי העמדת פנים, ניכר, איפוא,

נרצחת רובינשטיין

רוצה עזרי

אסיר-עונם הלך לעולמו

מה רב היה סבלו של הגידון בעזון רצה מן העובדה שהוא זכה לקבל מדי ערב בערב, גולות-שינה להרגעת כאביו.

לפני כחודש וחצי עלה עזרי על משכבו, ובבוקר שוב לא התעורר. נתברר שהאסיר אסף את כדורי-השינה משך זמן ממושך כדי לשים קץ לחייו האמללים.

הגופה נמסרה לאם. המקרה עורר סערה בשרות בתי-הסוהר. השלטונות היו א בדי-עצות. גילוי מיקרה ההתאבדות ב-תוך בית-הסוהר לדוגמה-כביכול, עשוי היה לעורר סערה ציבורית. בחלונות הגבוהים החלו להעלים את הפרשה.

גחיתו של יוסף עזרי הועברה לידי אמו הישישה המתגוררת בחוף סמן. הוסבר לה כי בנה נפטר כתוצאה מניתוח כיב קיבה. לאמיתו של דבר, בוצע, אומנם, ניתוח, כי כונה להציל את חייו של המתאבד. אך זה היה מאוחר מדי.

סמוך לזמן בו הורדה גחיתו של הגידון בעזון רצה, הצהירו החוקרים הפרטיים שי-סיפרים קרב לסינמו. הם הבטיחו כי המיסמן יעורר סערה, יוכיח כי בעלה של הנרצחת, בנימין רובינשטיין, מעורב באופן הדוק באוד הפרשה.

צחוק הגורל הוא כי מסקנה זו, גם אם יצחכ כנכונה, אינה עשויה לישנות דבר. תחיה רובינשטיין שוכנת בקברה. יוסף עזרי שוב אינו יכול ליהנות מכל גילוי, ואשר לבנימין רובינשטיין — החוק קובע שאין אדם יכול להישפט פעמיים בעזון אותה עברה. לו הוכח עתה כאשם ברצח, אין כל אפשרות שיד הצדק תשיגו.

העולם הזה חשך את הקנוניה לשיה

המורד הערבי האנטי-חוני

אני, פקד מיכאל בוכנר, מביא לידעתך, מר שלום כהן, כי נעצר על-ידי משטרת ירושלים אדם בשם חי חסידוב, תושב ירושלים, פקיד במשרד המשפטים, אשר סיפר לי אתמול כי בסוף חודש אוגוסט השנה, פנה אליך במשרדי מערכת העולם הזה והציע למסור לך העתקי התכתבות מתוך הארכיב של משרד המשפטים, הנוגעים לחקירת עניין סהר, המפקח הכללי של המשטרה לשעבר. חסידוב סיפר לי, כי ענית לו כי הדבר עלול לעניין אותך ואמרת לו שישלח לך את ההעתקים בדואר ושלא יבוא בעצמו, מאחר וייתכן כי אנשי שירות הביטחון יעקבו אחריו. חסידוב המשיך וסיפר כי כן עשה, ושלה לכתובת מערכת העולם הזה, עלי-שם מר שלום כהן, את שהבטיח. כלומר: שלושה או ארבעה מיכתבים — לא זכר בדיוק אם שלושה או ארבעה. את המיכתב שלח בדואר רגיל, היות וחשש שאם ישלח בדואר רשום עלול הדבר לעורר שימת-לב של השלטונות, וכן שהשלטונות עלולים לפתוח את המיכתב. חסידוב סיפר כי את המיכתבים הוא לא קיבל בחזרה.

אתה, מר שלום כהן, מאחר שהבאתי חלק מהדברים הנ"ל לידעתך בשיחתנו לפני כחצי שעה, אמרת לי, על בקשתי שתחזיר לי את המיכתבים, שהמיכתבים אשר הגיעו אליך — מבלי להזכיר שמו של חסידוב — אמרת שאינך יכול להחזירם מאחר ושרפת אתם. וכן אמרת שאין אתה יכול — ואינך מוכן — למסור למשטרה כל עדות או דבר בעניין זה, מבחינת אתיקה מקצועית.

דברים אלה נכתבו בחוד קטן, בקומה השלישית של בניין המטה הארצי של משטרת ישראל בתל-אביב, ביום השני של השבוע. פקד בוכנר, הקצין לתפקידים מיוחדים של מחוז ירושלים, בא במיוחד לתל-אביב, כדי להשיג דבר אחד ויחיד: עדות מפי ראש מערכת העולם הזה, שלום כהן, על הויתור של האיש שמסר את החומר הסנציוני על ההכנות למשפט סהר (העולם הזה 1198).

השיחה התנהלה בנימה של שלווה אקדימאית. בוכנר סיפר כיצד הופעל הש.ב. כדי לגלות את מקור האינפורמציה של העולם הזה וכיצד, כתום ארבעה ימים, נעצר חסידוב, ירושלמי בן 22 שעבד מזה חמש שנים במשרד המשפטים. טען בוכנר: "הוא סיפר את הכל. אמר שלקח בחשבון מן הרגע הראשון שהוא מסתכן, אבל עשה זאת מתוך דחיפה מצפונית. שללנו אותו אם לא קיבל כסף מהעולם הזה עבור הסקופ, אבל הוא אמר שלא קיבל — ואנו מאמינים לו."

לדברי בוכנר אף סיפר להם חסידוב כיצד העביר את החומר למערכת העולם הזה, במעטפה שנשארה את הכתובת: "שלום כהן. איש". עמדה לפניו השאלה: איזו כתובת לרשום בצד האחורי של המעטפה, שם נוהג השולח לכתוב את מענו. אילו השאיר את המקום ריק, היה מעורר הדבר סקרנות. ואילו את שמו, כפי הנראה, לא רצה לרשום, כדי שלא יסבך את עצמו. לכן כתב, כשם השולח: סאיר כהן, שכונת הבוכארים, ירושלים. "בצורה זו", אמר לחוקריו, לדברי בוכנר, "היו חושבים שזה סתם מיכתב מקרוב משפחתו של שלום כהן."

אגרוף ברזל וכסיית משי

תה רואה? סיכם בוכנר, אנחנו כבר יודעים את הכל. דרוש לנו רק פרט טכני קטן ואני מקווה שנוכל לגמור את כל העניין תוך כמה דקות. הוא נטל טופס לרשימת עדות, רשם בו את פרטי האישים של שלום כהן, ואמר: "עכשיו, אני רוצה שתתאר לי מתי פגשת את האיש, כיצד נדברתם ביניכם להעברת החומר."

"מצטער מאוד", השיב כהן, "אין לי מה לומר בנושא זה. אני מוכן רק להודות כי קיבלנו בדרך כלשהי את החומר שפורסם בעולם הזה, ואחרי הפירסום הושמד חומר זה. אינני מוכן לומר ממי קיבלנו אותו, או כיצד. כי זוהי פגיעה בעקרון היסודי של העתונאי — שמירה על אלמוניותם של מקורות האינפורמציה שלו."

בוכנר ניסה להסביר כי במיקרה זה לא חלה, כביכול, על כהן חובת השתיקה, המחייבת על-ידי אתיקה המקצועית — שהרי, כך אמר, האיש עצמו הודה ולא יהיה במתן העדות משום הסגרתו או גילוי. כאשר המשיך ראש מערכת העולם הזה בסירובו, גילה הקת"ם את אגרוף הברזל שמתחת לכסיית המשי: "אני מניח שאתה יודע, כי סירוב לתת עדות לחוקר, היא עבירה על סעיף 2 מהפרוצדורה הפלילית (עדות) ושאם תמשיך בסירובך אפשר להעמידך על כך לדיון. אדם רשאי לסרב למסור עדות לחוקר רק במקרה שהוא מואשם, או שעדותו עשויה להרשיע אותו. אבל אתה אינך מואשם. חוק הסודות הרשמיים של המדינה חל רק על עובד ציבור, שהגיעו אליו ידיעות בתקיף תפקידו ומוסר אותם לאדם שאינו מוסמך לקבלן. אבל אין שום דבר בחוק על מקבל הידיעה ומפרסמה. לכן אין לך סיבה לסרב לתת עדות."

אך כאשר כל מקורות האינפורמציה הגלויים נתונים בידי השלטון, חייב עתון חופשי להשיג את האינפורמציה החיונית דחקא מאנשים "בלתי-מוסמכים". תנאי ראשון לגבי כל מוסר אינפורמציה כזה הוא, ששמו יישמר בסוד כמסוד וכי בשום מיקרה לא, תתגלה זהותו. כהן הסביר עובדה פשוטה זאת לבוכנר, אשר בהיותו גם קצין-עתונות של מטה מחוז ירושלים הבין אותה בנקל.

"אפילו אם נכון שמצאתם את האיש שמסר לנו את החומר, ואפילו אם נכון שאיש זה הודה בכל פרטי המעשה, אינני רשאי להפר את התחייבותי המוסרית. זה אינו נוגע רק למיקרה המסוים הזה, כי אם לכל אותם מאות המודיעים שיש למערכת העולם הזה